

AMBASADA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NA UKRAINIE
WYDZIAŁ EKONOMICZNY
01034 Kijów, ul. Jarosławiw Wał 12
tel: (044) 230.07.71, 230.07.78, fax: (044) 270.63.36

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE NA UKRAINIE W 2009 R.¹

Napływ inwestycji w 2009 r.

W 2009 r. inwestorzy zagraniczni ulokowali na Ukrainie 5634,6 mln USD (tj. o 48,4% mniej niż w roku poprzednim), z czego z krajów Unii Europejskiej pochodziło 4016,8 mln USD (71,3%), a z państw WNP – 1064,7 mln USD (18,9%). Odpływ kapitału dokonany w ub. r. przez nierezydentów wyniósł 941 mln USD. Czysty przyrost kapitału zagranicznego w ukraińskiej gospodarce w 2009 r. - z uwzględnieniem przeszacowań, strat i różnic kursowych - wyniósł **4.410,4 mln USD** (tj. o 27,4% mniej niż w 2008 r.).

Największy wzrost w ub. r. odnotowano w przypadku inwestycji pochodzących z Cypru – przyrost kapitału z tego kraju wyniósł 947 mln USD, Rosji – wzrost o 827,4 mln USD (dotyczył w 90% sektora finansowego), Holandii - wzrost o 804,6 mln USD, Francji – wzrost o 408,9 mln USD, Aruby – wzrost o 273,6 mln USD, Niemiec – wzrost o 220 mln USD i Polski – wzrost o 170,2 mln USD. Na 7 ww. krajów przypadło ponad 80% przyrostu BIZ na Ukrainie w omawianym okresie. Największy odpływ BIZ z Ukrainy w 2009 r. dotyczył inwestycji z USA (-77,5 mln USD).

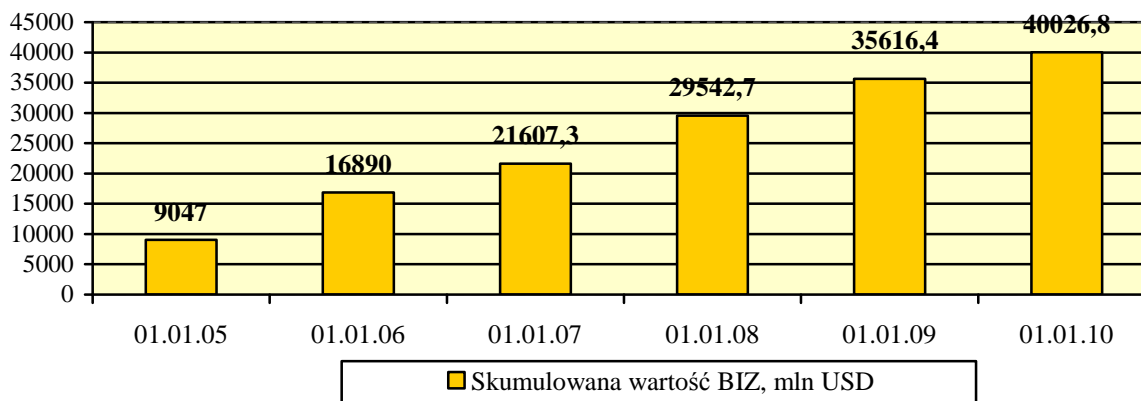
Kapitał zagraniczny napływający na Ukrainę w 2009 r. najczęściej kierowany był do sektora finansów (ponad 41% wartości ubiegłorocznych BIZ, tj. 1813,7 mln USD). Za znaczną część BIZ, jakie napłynęły do sektora finansów w omawianym okresie odpowiadają zagraniczne banki, które dokonywały dokapitalizowania swoich ukraińskich spółek-córek, w tym rosyjski Wnieszekonombank, który nabył większość udziałów Prominvestbanku. Do przemysłu trafiło 969,3 mln USD, z czego do sektora chemicznego i petrochemicznego 255,7 mln USD, a do przemysłu spożywczego – 151,3 mln USD. W handlu i usługach remontowych zagraniczni inwestorzy ulokowali w ub. r. 537,6 mln USD, w sektorze nieruchomości i usług dla przedsiębiorstw - 451,2 mln USD. Dokładniejszą informację nt. struktury branżowej przyrostu BIZ w 2009 r. zawiera załącznik nr 2.

Skumulowana wartość BIZ na Ukrainie

Łączna wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które napłynęły na Ukrainę do 1 stycznia 2009 r. wyniosła **40.026,8 mln USD** i była o 12,4% wyższa niż skumulowana wartość BIZ według stanu na 1 stycznia 2009 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca BIZ na Ukrainie wynoszą obecnie 872,6 USD (prawie o 100 USD więcej niż wg stanu na początek 2009 roku).

¹ Na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy nt. stanu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) na Ukrainie na dzień 1 stycznia 2010 r.

Rys. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Ukrainie w latach 2004-2009

Źródło: Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy

Struktura geograficzna

W 2009 r. pozycję lidera wśród krajów pochodzenia inwestycji zagranicznych na Ukrainie utrzymali inwestorzy zarejestrowani na Cyprze (8593,2 mld USD; 21,5% skumulowanych BIZ). Niezmiennie na drugim miejscu pod względem zaangażowanych środków znajdują się inwestorzy z Niemiec (6613 mln USD; 16,5%). Trzecią pozycję zachowała Holandia (4002 mln USD; wzrost udziału z 8,9% do 10%), natomiast na miejsce czwarte z szóstego przesunęła się Rosja (2674,6 mln USD; wzrost udziału z 5,2% do 6,7%). Kolejne miejsca zajmują Austria (2604,1 mln USD; 6,5%) i Wielka Brytania (2375,9 mln USD; 5,9%). Na 7. miejsce z 10 awansowała Francja (1640,1 mln USD; wzrost udziału z 3,4% do 4,1%), Stany Zjednoczone spadły natomiast na miejsce 8. (1387,1 mln USD; 3,5%). Pierwszą dziesiątkę krajów, na które przypada łącznie ponad 81% kapitału zagranicznego ulokowanego na Ukrainie (patrz także załącznik nr 1), zamykają inwestorzy zarejestrowani na brytyjskich Wyspach Dziewiczych (1371 mln USD, 3,4%) oraz Szwecja (1272,3 mln USD, 3,2%).

Polska przesunęła się o jedną pozycję w górę, na 12 miejsce – z wartością skumulowanych BIZ na poziomie 864,9 mln USD (2,2% ogółu inwestycji zagranicznych na Ukrainie). Łącznie na Ukrainę napłynęły do tej pory inwestycje ze 125 państw świata.

Struktura branżowa inwestycji

Inwestycje zagraniczne na Ukrainie najczęściej lokowane były dotąd w przemyśle (22,5%), w tym w przemyśle przetwórczym (19,3%). W przemysł spożywczy zainwestowano dotychczas 1,8 mld USD, w sektor metalurgiczny – 1,4 mld USD (rok wcześniej – 1,67 mld USD), w przemysł chemiczny i petrochemiczny – 1,2 mld USD, przemysł maszynowy – 1,1 mld USD. Od kilku ostatnich lat liderem pod względem przyciągania BIZ pozostaje sektor finansowy; w 2009 r. napłynęło do niego 1,8 mld USD (ponad 41% ogółu BIZ). W efekcie udział sektora finansowego w skumulowanych BIZ wzrósł do 22,4% (rok wcześniej wskaźnik ten wynosił 20%). Udział inwestycji w sektorze handlu i usług remontowych wynosi 10,6%, w obrót nieruchomościami i usługi dla przedsiębiorstw – 10,2%, w budownictwie - 5,5%, w transporcie i łączności - 3,8%. Wciąż stosunkowo niewielki poziom inwestycji ulokowanych jest w sektorze rolnym (łącznie 871,4 mln USD, 2,2% BIZ ogółem), w branży hotelarstwa i gastronomii (428,5 mln USD, 1,1%). Ponad 20% inwestycji, które trafiły na Ukrainę, nie zostało przyporządkowane do żadnej sfery działalności gospodarczej. Szczegółowe dane na temat struktury branżowej dotychczasowych inwestycji znajdują się w załącznikach nr 3 i 5.

Struktura regionalna inwestycji zagranicznych

Największa część zagranicznych inwestycji w 2009 r. ulokowana została w Kijowie (prawie 2,3 mld USD). Udział Kijowa w skumulowanych BIZ na Ukrainie wzrósł do ponad 39%. Kolejne miejsca pod względem wielkości inwestycji zagranicznych zajmują uprzemysłowione regiony wschodniej Ukrainy: obwody dniepropietrowski (7%), charkowski (5,1%; obwód ten był drugi pod względem wielkości napływu BIZ w 2009 r. z wynikiem prawie 445 mln USD) i doniecki (4,1%). Warta odnotowania jest również wielkość BIZ jakie napłynęły w ub. r. do obwodu ługańskiego (prawie 240 mln USD), lwowskiego (prawie 220 mln USD) i kijowskiego (prawie 200 mln USD).

Najmniej zainwestowano do tej pory w obwodach: tarnopolskim (66,5 mln USD), kirowogradzkim (66 mln USD) i czerniowieckim (61,9 mln USD). Podobnie jak w układzie branżowym, aż 20,1% BIZ nie zostało przypisanych do żadnego z regionów. Wg stanu na 1 stycznia 2010 r. na Ukrainie funkcjonowało łącznie prawie 19 tysięcy przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, z tego ponad 41% było zarejestrowanych w Kijowie. Drugie miejsce w tym zestawieniu zajmował obwód lwowski z udziałem prawie 7%. Pełne zestawienie inwestycji zagranicznych w regionach zawiera załącznik nr 4.

Kredyty i pożyczki zagraniczne

Łączna wartość kredytów i pożyczek uzyskanych przez przedsiębiorstwa ukraińskie od bezpośrednich inwestorów zagranicznych do 1 stycznia 2009 r. wynosiła **6.615,2 mln USD** (wzrost o prawie 1,4 mld USD na przestrzeni roku). Najwięcej kredytów i pożyczek pochodziło z Cypru (1848,3 mln USD), Holandii (802,2 mln USD), Niemiec (535,6 mln USD), Francji (503,4 mln USD), Rosji (435,3 mln USD), Austrii (351,8 mln USD), Wielkiej Brytanii (243,4 mln USD) oraz Polski (194,7 mln USD). Łączna wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie z uwzględnieniem kapitału pożyczkowego według stanu na 1 stycznia 2010 roku wyniosła **46.642 mln USD**.

Inwestycje ukraińskie za granicą

W 2009 r. ukraińskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne zwiększyły się o 69,8 mln USD. Skumulowana wartość kapitału ulokowanego przez ukraińskie przedsiębiorstwa za granicą, według danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy na 1 stycznia 2010 r., wynosiła **6.223,3 mln USD**. Struktura geograficzna pozostaje niezmienną – na podmioty zarejestrowane na Cyprze przypada aż 93% (5778,5 mln USD) ukraińskich inwestycji. Kolejne miejsca wśród (oficjalnych) kierunków ekspansji ukraińskiego kapitału zajmują Rosja (165,5 mln USD, 2,7% ogółu ukraińskich inwestycji zagranicznych), Polska (49,4 mln USD), Gruzja (32,6 mln USD), Łotwa (31,9 mln USD), Kazachstan (27,1 mln USD) i Wyspy Dziewicze (20,8 mln USD). Łącznie ukraińskie inwestycje trafiły dotąd do 51 państw świata. Zdecydowanym liderem wśród ukraińskich regionów, jako miejsca pochodzenia kapitału lokowanego za granicą pozostaje obwód doniecki (dzięki inwestycjom na Cyprze w 2007 r.), na który przypada niezmiennie 86,7% zagranicznych inwestycji Ukrainy.

Miejsce Polski wśród inwestorów zagranicznych

W 2009 r. odnotowano wzrost skumulowanych inwestycji z Polski o 170,2 mln USD, - do poziomu 864,9 mln USD, według stanu na 1 stycznia 2010 r. Oznacza to wzrost wartości netto polskich inwestycji od początku 2009 roku o 24,5%. Na liście największych inwestorów zagranicznych na Ukrainie nasz kraj zajmuje 12 miejsce z udziałem 2,2% w ogólnej wielkości bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie (wobec 13. miejsca na początku 2009

roku i 1,9% udziału). Polska zbliżyła się do zajmujących 11 miejsce Włoch (odnotowały wzrost BIZ od 1.01.09 o 78 mln USD – do poziomu 992,2 mln USD; 2,5% udziału w skumulowanych BIZ na Ukrainie) i dziesiątej Szwecji (niezmieniony poziom zainwestowanych środków od 1.01.09 – 1272,3 mln USD; 3,2%).

Podsumowanie i wnioski:

1. W kontekście ogólnoświatowych tendencji, spadek napływu BIZ na Ukrainę w 2009 r. nie jest zaskoczeniem. Napływowi inwestycji w 2009 r. nie sprzyjała przede wszystkim bardzo trudna sytuacja gospodarcza kraju, zagrożenie niewypłacalnością Ukrainy i konieczność podjęcia współpracy kredytowej z MFW, utrzymywanie się silnego konfliktu politycznego między głównymi ośrodkami władzy w warunkach trwającej kampanii prezydenckiej, często blokujące możliwości przyjmowania nowych regulacji prawnych, także m.in. wzrost państwowego protekcjonizmu i podejmowanie regulacji ograniczających możliwości prowadzenia transakcji walutowych, narastanie problemu zwrotu podatku VAT, brak postępu w zakresie prywatyzacji (sposób przeprowadzenia przetargu na sprzedaż Odeskiej Fabryki Przyportowej i anulowanie jego wyników wpłynął negatywnie na wizerunek kraju wśród inwestorów zagranicznych).
2. W warunkach kryzysu nie odnotowano znaczących zmian w strukturze branżowej „nowych” (ubiegłorocznych) inwestycji zagranicznych na Ukrainie. Największymi odbiorcami zagranicznych inwestycji pozostały w ub.r. sektor finansowy, handel, nieruchomości, budownictwo, przemysł chemiczny i spożywczy.
3. Ponad 40% BIZ w 2009 r. trafiło do sektora bankowego, co wynikało głównie z operacji dokapitalizowania banków z zagranicznym kapitałem przez firmy macierzyste, a także przejść w tym sektorze (m.in. Prominvestbank). Inwestycje w innych sektorach również często miały formę wsparcia dla podmiotów zależnych. W strukturze geograficznej BIZ na Ukrainie nastąpił wyraźny wzrost znaczenia inwestycji z Rosji (awans z 6 na 4 pozycję) i Francji (przesunięcie z 10 na 7 miejsce).
4. Wg ekspertów, na powrót do przedkryzysowych wskaźników napływu BIZ Ukraina może liczyć nie wcześniej niż w 2011 roku. W rankingu UNCTAD Ukraina pozostaje na liście 30 krajów perspektywicznych dla przyciągania inwestycji (m.in. z uwagi na rozmiary rynku wewnętrznego, dostęp do rynków międzynarodowych i regionalnych, wykwalifikowaną i relatywnie niedrogą siłę roboczą). Kraj ten musi stworzyć jednak odpowiednie warunki (m.in. stabilne i przejrzyste prawo, uproszczenie systemu podatkowego, stabilizacja sytuacji makroekonomicznej i politycznej) dla odzyskania zaufania zagranicznych inwestorów. Warunki ku temu tworzy, jak się wydaje, ustabilizowana po wyborach prezydenckich i wyłonieniu nowego rządu, sytuacja polityczna.
5. Nowe ukraińskie władze deklarują gotowość przeprowadzenia gruntownych reform gospodarczych, m.in. poprawiających i upraszczających warunki prowadzenia biznesu, przepisy podatkowe, usprawniających funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, przeciwdziałających korupcji, czyli w założeniu zwiększających atrakcyjność inwestycyjną Ukrainy. To czy reformy te uda się zrealizować, zależeć będzie w dużym stopniu od wielkiego ukraińskiego biznesu, stanowiącego zaplecze obecnej władzy. Mając na uwadze fakt, że wielki ukraiński kapitał zazwyczaj bardzo dobrze radził sobie w „nieprzejrzystych” warunkach wykorzystując swoje wpływy polityczne, jego skłonność do zmian wprowadzających większą otwartość dla kapitału zagranicznego może być ograniczona.

Opracował: Artur Tarasewicz, Wydział Ekonomiczny, Ambasada RP w Kijowie

Struktura geograficzna bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie

	Kraje	stan na 1 stycznia 2010		stan na 1 stycznia 2009		2010/2009 %
		wartość, mln USD	% udziału	wartość, mln USD	% udziału	
	Ogółem	40.026,8	100,0	35.616,4	100,0	112,4
1.	Cypr	8.593,2	21,5	7.646,2	21,5	112,4
2.	Niemcy	6.613,0	16,5	6.393,0	17,9	103,4
3.	Holandia	4.002,0	10,0	3.197,4	9,0	125,2
4.	Rosja	2.674,6	6,7	1.847,2	5,2	144,8
5.	Austria	2.604,1	6,5	2.443,8	6,9	106,6
6.	Wielka Brytania	2.375,9	5,9	2.249,8	6,3	105,6
7.	Francja	1.640,1	4,1	1.231,2	3,5	133,2
8.	Stany Zjednoczone	1.387,1	3,5	1.464,6	4,1	94,7
9.	Brytyjskie Wyspy Dziewicze	1.371,0	3,4	1.294,0	3,6	106,0
10.	Szwecja	1.272,3	3,2	1.262,8	3,5	100,8
11.	Włochy	992,2	2,5	914,3	2,6	108,5
12.	POLSKA	864,9	2,2	694,7	2,0	124,5
13.	Szwajcaria	805,5	2,0	715,6	2,0	112,6
14.	Węgry	675,1	1,7	595,5	1,7	113,4
	Inne kraje	4.155,8	10,3	3.666,3	10,3	113,4

Źródło: opracowanie własne, Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy

**Struktura branżowa przyrostu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie
w 2009 r.**

w mln USD

Wyszczególnienie	Wartość	% udziału
Ogółem	4 410,4	100,0
w tym:		
Działalność finansowa	1 813,7	41,1
Handel, usługi remontowe	537,6	12,2
Nieruchomości, usługi dla przedsiębiorstw	451,2	10,2
Budownictwo	276,3	6,3
Transport i łączność	95,2	2,2
Usługi komunalne i indywidualne, działalność w sferze kultury i sportu	72,1	1,6
Rolnictwo i leśnictwo	58,1	1,3
Hotele i gastronomia	15,5	0,4
Przemysł ogółem	969,3	22,0
w tym:		
przemysł przetwórczy	885,1	20,1
w tym:		
przemysł chemiczny i petrochemiczny	255,7	5,8
produkcja art. spożywczych	151,3	3,4
przemysł mineralny, niemetalowy	145,0	3,3
przemysł maszynowy	77,2	1,8
przemysł metalurgiczny	44,7	1,0
pozostałe gałęzie przemysłu przetwórczego	211,2	4,8
przemysł wydobywczy	57,8	1,3
Inne rodzaje działalności/inwestycje bez podziału na sektory	121,4	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy

**Struktura branżowa bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie
(stan na 1 stycznia 2010 r.)**

w mln USD

Wyszczególnienie	Wartość	% udziału
Ogółem	40 026,8	100,0
w tym:		
Przemysł ogółem	9 021,9	22,5
w tym:		
przemysł przetwórczy	7 740,8	19,3
w tym:		
produkcja art. spożywczych	1 837,2	4,6
wyroby metalurgiczne i gotowe wyroby metalowe	1 401,2	3,5
przemysł chemiczny i petrochemiczny	1 205,6	3,0
przemysł maszynowy	1 094,1	2,7
przemysł mineralny	834,2	2,1
koks i przetwórstwo ropy naftowej	451,4	1,1
przemysł obróbki drewna (bez mebli)	280,5	0,7
przemysł wydobywczy	1 128,1	2,8
produkcja i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i wody	153,0	0,4
Działalność finansowa	8 968,4	22,4
Handel, usługi remontowe	4 224,6	10,6
Nieruchomości, usługi dla przedsiębiorstw	4 065,0	10,2
Budownictwo	2 005,9	5,3
Transport i łączność	1 506,3	3,8
Rolnictwo i leśnictwo	871,4	2,2
Usługi komunalno-bytowe; działalność w sferze kultury i sportu	526,4	1,3
Hotele i gastronomia	428,5	1,1
Inne rodzaje działalności	140,3	0,4
Inwestycje bez podziału na rodzaje działalności gospodarczej	8 061,1	20,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy

**Struktura regionalna bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie
(stan na 1 stycznia 2010 r.)**

w mln USD

Regiony	Ilość przedsiębiorstw z udziałem BIZ	Wartość inwestycji na 1 stycznia 2010	
		Ogółem	% udziału w łącznej wartości
Ukraina-ogółem w tym regiony:	18958	40026,8	100,0
Autonomiczna Republika Krymu	565	718,4	1,8
winnicki	173	176,5	0,4
wołyński	268	328,9	0,8
dniepropietrowski	1008	2813,6	7,0
doniecki	568	1649,6	4,1
żytomierski	391	215,4	0,5
zakarpacki	833	355,0	0,9
zaporoski	388	872,1	2,2
iwano-frankowski	421	615,9	1,5
kijowski	907	1507,4	3,8
kirowogradzki	104	66,0	0,2
łużański	166	577,9	1,4
lwowski	1282	1111,9	2,8
mikołajewski	206	172,9	0,4
odeski	957	1043,2	2,6
połtawski	368	445,5	1,1
rowieński	181	275,5	0,7
sumski	171	225,6	0,6
tarnopolski	142	66,5	0,2
charkowski	847	2054,7	5,1
chersoński	224	180,5	0,5
chmielnicki	141	219,7	0,5
czerkaski	273	222,5	0,6
czerniowiecki	246	61,9	0,2
czernihowski	98	87,4	0,2
m. Kijów	7814	15756,1	39,4
m. Sewastopol	216	145,1	0,4
Inwestycje bez podziału na regiony	–	8061,1	20,1

Źródło: Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy

**Struktura bezpośrednich inwestycji zagranicznych z wybranych krajów na Ukrainie
(stan na 1 stycznia 2010r.)**

w mln USD

	Cypr		Niemcy		Holandia		Rosja		Austria		Wielka Brytania	
	wartość	% udziału	wartość	% udziału	wartość	% udziału	wartość	% udziału	wartość	% udziału	wartość	% udziału
Ogółem BIZ w tym:	8593,2	100,0%	6613,0	100,0%	4002,0	100,0%	2674,6	100%	2604,1	100,0%	2375,9	100,0%
przemysł	2086,1	24,3%	1175,4	17,8%	1544,5	38,6%	155,7	5,8%	278,3	10,7%	643,7	27,1%
finanse	1823,3	21,2%	279,9	4,2%	567,1	14,2%	1433,0	53,6%	1007,1	38,7%	294,1	12,4%
nieruchomości	1648,7	19,2%	70,7	1,1%	285,2	7,1%	117,8	4,4%	93,2	3,6%	526,2	22,1%
handel	950,5	11,1%	193,4	2,9%	439,7	11,0%	172,0	6,4%	178,6	6,9%	408,9	17,2%
budownictwo	577,2	6,7%	52,7	0,8%	940,1	23,5%	179,2	6,7%	56,1	2,2%	109,0	4,6%
transport i łączność	535,5	6,2%	76,2	1,2%	79,5	2,0%	78,8	2,9%	25,5	1,0%	151,9	6,4%
rolnictwo	313,5	3,6%	58,5	0,9%	29,1	0,7%	18,3	0,7%	29,1	1,1%	142,9	6,0%
usługi; sfera kultury i sportu	348,8	4,1%	26,4	0,4%	-	-	-	-	-	-	26,1	1,1%
hotele i gastronomia	91,0	1,1%	-	-	-	-	29,5	1,1%	-	-	70,8	3,0%
ochrona zdrowia	-	-	-	-	-	-	27,1	1,0%	-	-	-	-
pozostałe	218,6	2,5%	4679,8	70,8%	116,8	2,9%	463,2	17,3%	936,2	36,0%	2,3	0,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy